

Վերապատրաստող կազմակերպություն

ՀՀ ԿԳՄՍ <<Մարտունու Տ. Աբրահամյանի անվան վագ ենթակա ուսուցիչների

վերապատրաստում

ԱՎԱՐՏԱԿԱՆ ՀԵՏԱԶՈՏԱԿԱՆ

ԱՇԽԱՏԱՆՔ

ԹԵՄԱ՝

ՍՈՎՈՐՈՂՆԵՐԻ ՄԵՋ ԱՐԺԵՔԱՅԻՆ ՀԱՄԱԿԱՐԳԻ

ՁԵՎԱՎՈՐՈՒՄԸ ԱՌԱԿԱՅԻ ԴԱՍԱՎԱՆԴՄԱՆ ԸՆԹԱՑՔՈՒՄ

ԱՆՑԿԱՑՄԱՆ ՎԱՅՐԸ՝ ՎԱՐԴԵՆԻՍ

ԱՇԽԱՏԱՆՔԻ ՂԵԿԱՎԱՐ՝ ԲԵՅԲՈՒԹՅԱՆ ՀԱՍՄԻԿ

Ուսուցիչ՝ ԲԱԴԱԼՅԱՆ ՄԱՆՅԱ

ԴՊՐՈՑ՝ <<Մաքենիսի միջնակարգ դպրոց>>

ՎԱՐԴԵՆԻՍ-2022

ԲՈՎԱՆԴԱԿՈՒԹՅՈՒՆ

ՆԵՐԱԾՈՒԹՅՈՒՆ.....	3
ՀԻՄՆԱՄԱՍ	
Գրական ակնարկ.....	6
ՓՈՐՁԱՐԱՐԱԿԱՆ ՀԵՏԱԶՈՏՈՒԹՅՈՒՆ	
Դասարանների նկարագիր.....	10
Փորձարարական դասեր.....	11
Փորձարարական դաս-1.....	11
Փորձարարական դաս-2.....	12
ԵԶՐԱԿԱՑՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐ ԵՎ ԱՌԱՋԱԿՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐ.....	14
Գրականության ցանկ.....	15
Հավելված.....	16
1. Դասապլան-1.....	16
2. Դասապլան-2.....	22

ՆԵՐԱԾՈՒԹՅՈՒՆ

Ժամանակակից հոգեբանական և մանկավարժական գիտության մեջ անձի արժեքային-իմաստային ոլորտի հիմնական չափորոշիչներն են արժեհամակարգի կողմնորոշումը, բնավորությունը, արդյունավետությունը, արժեքային համակարգի հիերարխացումը, ինտեգրումը և կառուցվածքային բարդությունը: Անհատականության արժեքային-իմաստային ոլորտն ուսումնասիրվում է ուսուցիչների և հոգեբանների աշխատություններում: Անհատականության կենտրոնական սոցիալական համակարգի ուսումնասիրությունները կատարվում են բարոյական երկընտրանքի իրավիճակում գիտակցված որոշումների կայացման դիրքից, երբ բարոյականությունը, անհատի դատողությունները գործում են որպես բարոյական գիտակցության հանաչողական բաղադրիչի մակարդակի չափանիշներ, որոնք փոխկապակցված են անհատի բարոյական գիտակցության զարգացման մակարդակների հետ: Կարևոր է հաշվի առնել, որ նույնիսկ անհատական արժեքների զարգացած համակարգը չի երաշխավորում անհատի իրական վարքագիծը, որն իրականացվում է բարոյական և էթիկական արժեքների մակարդակով:

Ներկայումս կրթությունը նպատակաուղղված է ոչ միայն գիտելիքների ակադեմիական առարկաների սահմանափակ ցանկի փոխանցմանը, այլև բարոյական որակների ձևավորմանը, որոնք ապագայում կկազմեն

գործունեության շարժառիթը: Այս սկզբունքը թույլ է տալիս փոխանցել ինչպես մտավոր, այնպես էլ հոգևոր և բարոյական արժեքները հին սերնդից նորին ¹:

Դաստիարակության բացարձակ արժեքը երեխան է, աշակերտը, մարդը՝ որպես «ամեն ինչի չափանիշը»: Մարդը և՛ նպատակն է, և՛ արդյունքը, և՛ դաստիարակության որակը գնահատելու հիմնական չափանիշը: Կրթությունը մարդկային հարթությունում մարդասիրական, անհատականության վրա հիմնված գործընթաց է ²:

Մանկավարժական դաստիարակության առարկան հանդիսանում է աշակերտը՝ որպես անոթ ձևավորվող անհատականություն, զարգացող անհատ և որպես գիտակցված կամ և իմաստալից վերաբերմունք դրսևորող սուբյեկտ ³:

Թեմայի արդիականությունը: Աշակերտների մոտիրենցմայրենիլեզվով արժեկողմնորոշիչ համակարգի զարգացումը իրավամբ համարվում է մանկավարժական կենտրոնական խնդիրներից մեկը: Այն լինելով հաղորդակցության և նախնական միջոց՝ աշակերտների հասարակության մեջ կրթության արժեքներին ծանոթացնելու կարևորագույն պայմանն է:

Արժեքները ուղեկցում են դպրոցական ինգրեթյուր ամեն շնորհաբերությանը, բարելավում են այն և հարստացնում:

Այս հանգամանքի սկալայն կարևոր է խոսքի դասավանդման համար և ունի զարգացման հզոր ներուժ:

Կարևոր է նաև աշակերտի առջև բացահայտել գրական հայերենի հարստությունները, ցույց տալ մայրենիլեզվի հնարավորությունները, զարգացնել արժեքների հանդեպ պատասխանատվության հարժեհությունը: Եվ այս առաջադրանքի կողմին ոչ պակաս դժվար կարևոր է բացատրել, թե ինչ է ժողովրդական խոսքը, բացահայտել խոսքի ինքնատիպությունը, սերմանել մայրենիլեզվի հանդեպ սիրող զգացումը, օգնել տեսնել պատմության, մշակույթի, հայ ժողովրդի կյանքի և կալվածքների ճանապարհի արտացոլանքը, ամուրկատուցել մայրենի լուրջ, հարգալից վերաբերմունքի, դրա բարդության և հարստությանը մբռնման,

¹ Ибрагимова, Л. А. Поликультурное образование в многонациональном обществе / Л. А. Ибрагимова – М. : Редакционно-издательский центр, 2006. էջ-117:

² Барабанщиков, В. А. Экспериментальная психология. В 2 т. / В. А. Барабанщиков. – М.: Изд-во «Институт психологии РАН», 2011. – Т. 2. – էջ 453-493:

³ Шафранская, К. Д., Суханова, Т. Г. К вопросу о ценностных ориентациях личности / К. Д. Шафранская, Т. Г. Суханова // Личность и деятельность. – 1982. – С. 108-115:

գրականության նորմերի յուրացման հրաժեշտության հիմքերը: Այս ամենը ընդհանրացնելով՝ կարելի է շեշտել արժեկողմնորոշիչ համակարգի նիշտ ձևավորման կարևորությունը կրտսեր դպրոցականի դաստիարակության գործում: Սրանով է պայմանավորված թեմայի արդիականությունը:

Աշխատանքի նպատակը: Աշխատանքի նպատակը հանդիսանում է արժեքների դերի ուսումնասիրումը և դասերի օրինակներով ներկայացումը որպես դպրոցականի արժեհամակարգի ձևավորման կարևոր գործոն:

ՀԻՄՆԱՄԱՍ

ԳՐԱԿԱՆ ԱԿՆԱՐԿ

Մարդկային արժեքների համակարգը վարժի համատեքստում դրսևորվում է տարբեր մակարդակներում: Ուսուցչի կողմից «նմուշի» օգտագործումը որպես կրթության միջոց նպաստում է անհատի գիտակցության փոփոխությանը՝ գործունեության շարժառիթների և գործողության նպատակի միջև փոխհարաբերությունների փոփոխության միջոցով: Այս խնդրի լուծմանը նպաստում է ուսուցչի զգայական մտածողությունը: Այս օբյեկտիվորեն արված «իդեալական ձևերը», որոնք յուրաքանչյուր անհատ գտնում է ծննդյան ժամանակ, կարող է ձեռք բերվել նրա կողմից (նախ մանկության տարիներին, մեծահասակների հետ համատեղ գործունեության ընթացքում), այնուհետև այդ իդեալական ձևերը դառնում են անձի իսկական «իրական ձևերը», մշակույթի նմուշներն իրենց հերթին կարող են ստեղծել նոր իդեալական ձևեր⁴: Մարդկային գործողությունների իդեալական ձևերի ներքո նրանք հասկանում են տարբեր պատմական աղբյուրներում գրված մարդկանց իրական, կամ գրական հերոսների և ժամանակակիցների գործողությունները: Այս նկատառումով հայտնվում են «իդեալական ձևեր», ինչպես Վ.Պ. Զինչենկոն է նշում, «գարգացման խթան»⁵, նրանք դնում են այդ օրինաչափությունները, առանց որոնց անհնարին կլիներ երեխային կատարել իր գործողությունները: Հարկ է նշել, որ մշակույթում գոյություն ունեցող աֆեկտիվ-ինստատային ձևավորումները կարող են չազդել «իրական ձևերի» ձևավորման վրա, նրանք կարող են «լուել» գարգացող անհատականության համար, եթե այդ ձևերի ակտիվ յուրացումը նկատվում այլ անձանց կողմից:

Մեծահասակները երեխայի համար բացահայտում են «իդեալական ձևերը» և դրանց հետ վարվելու կանոնները: Բ.Դ. Էլկոնինը պնդում է, որ միջնորդ հանդիսացող «օրինաչափությունները» սահմանում են իրականում ծավալվող նոր գործողության «հնարավորությունների տարածությունը»: Այնուամենայնիվ,

⁴ Эльконин Д.Б. Избранные психологические труды. М., 1989. с 477–478:

⁵ Зинченко В.П., Моргунов Е.Б. Человек развивающийся. Очерки российской психологии [Человек развивается. Очерки русской психологии. М., 1994. с-228–229:

ինաստավորման գործընթացում տեղի է ունենում ոչ թե նմուշների բառացի «փոխանցում» մեկ առարկայի կողմից մյուսին, այլ, «վերակազմակերպում» (հաղթահարում) գործող մոդելի կողմից⁶ :

Դպրոցական գործունեության տեսության մեջ Ա.Ն. Լեոնտևը և ոչ դասական ֆիզիոլոգիայում Ն.Ա. Բերնեյտենը ցույց են տալիս ակտի «հոգեբանական» և «ֆիզիոլոգիական» բաղադրիչների դիալեկտիկական կապը: Ըստ Ն.Ա. Բերնեյտենի, շարժման առանձնահատկությունները (առատությունը, էներգիան և այլն) որոշվում են շարժիչ առաջադրանքով⁷: Այս խնդրի դիտարկումը կրթության համատեքստում նշանակում է, որ ուսուցչի առաջադրած առաջադրանքի բնույթը կարող է լինել, թե աշակերտի որ ֆիզիոլոգիական կառույցներն են ներգրավվելու և ինչպես են դրանք գործելու: Ըստ այդմ, արժեկողմնորոշիչ համակարգի ապահովման «ամենաբարձր» մակարդակը պետք է լինի ուժեղ, բավարար, որպեսզի «ստորին» մակարդակը աշխատի:

Դասագրքի համար սահմանված են հետևյալ արժեքային կողմնորոշիչ պահանջները.

Դասագրքերը պետք է բովանդակալից լինի, այսինքն՝ այն պետք է աշակերտներին տրամադրի այնպիսի լեզվական նյութ, որը մատչելի է, հարմարեցված էրեթաների ընկալմանը, սահմանված լինի խիստ համակարգով, համապատասխանի ծրագրին և պետական չափանիշներին:

Ե՛վ նախագիտելիքները, և՛ լեզվական տարրական գիտելիքները անցկացվում են համակցված ձևով, ընթերցանության հետ համատեղ: Տեղին է նկատել պրոֆ. Ա.Ե. Տեր-Գրիգորյանը՝ ասելով. «Դասընթացը բերականական նյութերը վերցնելիս աչքի առաջ է ունենում աշակերտների ընդունակություններն ու ընկալման հնարավորությունները, նրանց լեզվական պաշարը և ուսուցանելիք նյութերի գործնական արժեքը...»⁸:

⁶ Kohlberg, L., Levine, Ch., Hewer, A. Moral stages: a current formulation and a response to critics. Basel, NY, 1983. էջ. 32

⁷ Соколова Е.Е. Л.С. Выготский, А.Н. Леонтьев и категории личности в истории со-ветской психологии // Персональность. Язык философии в русско-немецком диалоге: науч. сб. / под ред. Н.С. Плотникова, А. Хаардта, В.И. Молчанова. М., 2007. С. 390–404

⁸ Տեր-Գրիգորյան Ա.Ե., Հայոցլեզվիմեթոդիկա, Եր., «Լույս» հրատ., 1980թ., էջ-317

- գեղեցկություն, ազնվություն
- բնություն, առողջություն
- ընկերություն
- ընտանիք

Շատ կարևոր է ձևավորել անյախի արժեքներ, ինչպիսիք են հայրենասիրությունը, կամքը, աշխատասիրությունը, հետապահությունը, ընտանեկան արժեքները, ֆիզիակական որակներ, մտքի զարգացման արժեքը, գեղեցիկի զգացումը, հարգանքը բնության հանդեպ և այլն⁹:

Գեղեցիկի, աշխատասիրության, կամքի, հետապահության, ֆիզիակական որակների արժեքների զարգացման թեման առավելապես ուսուցանելի է դառնում, իհարկե, հեֆաթների միջոցով:

Առակերտի վարձագիծը առաջնորդվում է ոչ միայն գիտակցված բարոյական ընտրությամբ, այլ նաև աֆեկտիվ մեխանիզմներով: Դպրոցականի անհատականության ձևավորման մակարդակների էմպիրիկ ուսումնասիրության արդյունքում պարզվել է, որ ժամանակակից դպրոցականը վարձագծի մակարդակով գործնականում սահմանավանդվում է համակրանքի մակարդակով, ավելի հազվադեպ՝ աջակցությամբ: Իր վարձագծում նա հիմնականում հանդես է գալիս որպես սոցիալական սուբյեկտ: Մենք այս փաստը բացատրում ենք դպրոցականների անձնական ազատության բացակայությամբ՝ որպես կյանքի որոշակի իրավիճակներում անձնական ընտրություն կատարելու հնարավորություն:

⁹ՍարգսյանՎ., ԹորոսյանԿ., ԽաչատրյանՀ., ԶիլավյանԵ., «Մայրենի 3», Եր., «Մակմիլան-Արմենիա» հրատ., 2011թ., 160 էջ:

ՍարգսյանՎ., ԹորոսյանԿ., ԳրիգորյանՍ., ԽաչատրյանՀ. «Մայրենի 2», Եր., «Մանմար» հրատ., 2010թ., 161 էջ:

Ուսուցիչը, հաշվի առնելով արարքի տարբերակիչ հատկությունները և հենվելով արժեքների մեթոդների վրա, պետք է հատուկ ձևով կառուցի մանկավարժական ուղղորդվածություն և մարտավարություն, որպեսզի զարգացնի աշակերտի անձի արժեքային-ինաստային ոլորտը: Ինչպես նշվեց վերևում, աշակերտի վարքագիծը առաջնորդվում է ոչ միայն գիտակցված բարոյական ընտրությամբ, այլ նաև ավելի անթանկագիններով: Ուստի նպատակահարմար է ուսումնասիրել անձի ինաստային կառուցվածքների դինամիկան աշակերտի անհատական զարգացման բոլոր մակարդակներում:

Քննարկվող թեմայի վերաբերյալ գրականության մեջ առկա է արժեքային կողմնորոշումների ձևավորման երեք փուլերի նկարագրություն.

ճանաչողականությունը, որը բնութագրվում է աշխարհի հետ անձի ծանոթությամբ և արժեքային

Օրգանիզմի գույքի ուղղորդումը և սարքի մտավոր գործունեությունը արժեքների վերաինաստավորմանը, սեփական «ես»-ի մասնագրությունը:

արժեքային սանդղակի ստեղծմամբ, ինչպես նաև արժեքային կողմնորոշումների ամբողջությամբ և իրականության

Դպրոցականների արժեքային կողմնորոշումների ձևավորումն ունի երեք կարևորագույն ստպեկտ.

- բազմակողմ արժեքային կողմնորոշման ձևավորում, որը համապատասխանում է հասարակության սոցիալ-տնտեսական զարգացման ներկա փուլին.
- Դպրոցականների մոտ առաջադեմ արժեքային կողմնորոշման ձևավորում, որն ուղղված է հասարակության իդեալներին, սոցիալական արժեքներին՝ հաստատված աշխարհայացքային սկզբունքների հիման վրա.

- դպրոցականների մոտ սոցիալապես արժեքավոր հմտությունների ձևավորում, որն ուղղված է հասարակության սոցիալական արժեքների յուրացմանը ուսումնական գործընթացում և դպրոցի կողմից իրականացվող տարբեր տեսակի գործունեության մեջ:

Արժեքային կողմնորոշումների ձևավորումը բավականին բարդ գործընթաց է, որն ունի որոշակի ժամանակահատված, չի ենթադրում պարտադրանք, ընդհակառակը, ենթադրում է նրբանկատություն 'աֆսիալոգիական դիրքերի ներկայացման և ձևավորման մեջ:

Դպրոցականների արժեքային կողմնորոշումների ձևավորումը ներառում է այնպիսի փուլեր, ինչպիսիք են.

- աշակերտին արժեքների բացատրությունը;
- - անձի կողմից արժեքային կողմնորոշումների իրազեկումը.

- - **արժեքային կողմնորոշման իրազեկումը;**
- - արժեքային կողմնորոշումների օգտագործումը գործունեության և վարքի մեջ.

- - արժեքային կողմնորոշման համախմբում անձի կողմնորոշման մեջ և դրա վերածումը անձի որակի կարգավիճակի.
- - պոտենցիալ արժեքային կողմնորոշման ակտուալացումը, որը բաղկացած է ուսուցչի կամ ծնողի անհատականության գծերից

Այսպիսով, առակերտին արժեքային կողմնորոշումը կարող է իրականացվել ինչպես հատուկ ստեղծված փոխգործակցության պայմաններում, այնպես էլ ամենօրյա հաղորդակցության մեջ¹⁰: Արժեքները ներմուծող

¹⁰ Гамезо, М. В., Петрова, Е. А., Орлова, Л. М. Возрастная и педагогическая психология: учебное пособие для студентов всех специальностей педагогических вузов / М. В. Гамезо, Е. А. Петрова, Л. М. Орлова - М. : Педагогическое общество России, 2003. - С. 125-126:

հիմնական անձինք պետք է լինեն ուսուցիչներն ու ծնողները, որոնց ներառելիքը, մասնագիտական մշակույթը, կամպետենտությունը սոցոբրված են արժեքային սգով:

ՓՈՐՁԱՐԱՐԱԿԱՆ ՀԵՏԱԶՈՏՈՒԹՅՈՒՆ

Դասարանների նկարագիրը.

Հետազոտական աշխատանքը անց է կացվել Գեղարքունիքի մարզի Մաքենիսի միջնակարգ դպրոցի 5-րդ դասարանում, քանի որ այս տարիքում սովորողների մոտ դեռ ամբողջապես ձևավորված չեն արժեհամակարգային հատկանիւժները, սակայն նրանք արդեն պատկերացում կարող են կազմել դրանց մասին: Այդ իսկ պատճառով ես որոշեցի դասադրոցեան անց կացնել հենց ընկերության թեմայով, ինչը նաև կնպաստի նաև զարգացնել նրանց մոտ տեխտերի հետ ուժեղ աշխատելու հմտությունները, դառնալ ավելի ինքնուրույն և հետ չմնալ ուսումնական ծրագրերից:

Այս դասարանում սովորում են 12 աշակերտ՝ 4 աղջիկ և 8 տղա, որոնք ունեն տարբեր առաջադիմություն և հմտություններ: Ռուսաց լեզվի դասերն անցնում են շաբաթական 2 ժամ և դասացուցակում այն տեղադրված է 3-րդ կամ 4-րդ ժամերին: Այս դասարանում ես փորձարկեմ դաս չեմ անցկացրել, քանի որ չորրորդ տարին է, որ այս դասարանում դասավանդում եմ ուսուց լեզու առարկան և շատ լավ գիտեմ յուրաքանչյուր աշակերտի հմտություններն և կարողություններն այս առարկայից: Այս դասարանի հիմնական խնդիրն է աշակերտների արժեկողմնորոշիչ համակարգի որոշակի շեղումները, մասնավորապես «ընկերություն», «փոխզիջում» հարաբերություններում, ինչը պատճառ դարձավ, որ ես իմ հետազոտական աշխատանքը իրականացնեմ վերահսկող արժեքների ամրապնդման նպատակով:

Նույն թեմայով դաս է անցկացվել նաև ութերորդ դասարանի աշակերտների հետ համեմատականներ տանելու նպատակով: Դասարանում սովորում են 14 աշակերտ, 8 աղջիկ, 6 տղա: Այս հասակի աշակերտները ունեն արդեն ձևավորված կարծիք այս կամ այն արժեքի վերաբերյալ: Տարբերություններն ներկայացնելու նպատակով այս դասարանում ևս թեման ընտրվել է ընկերության արժեքային համակարգի տեսանկյունից:

Փորձարարական դաս-1

Հնկերությունը կարևոր դեր է խաղում յուրաքանչյուր մարդու կյանքում: Հնկերը մարդուն ուղեկցում է ամբողջ կյանքում, ամուր հեներան է կյանքում: Հնկեր ընտրելու, ընկերներ ձեռք բերելու համար, կարևոր է գնահատել ընկերությունը ցանկացած տարիքում: Այս խնդիրը հատկապես արդիական է դեռահասության շրջանում, երբ երեխայի մոտ ձևավորվում են անձնական որակներ, որոնցից շատ բան կախված կլինի նրա կյանքում:

«Հնկերություն», «ընկերասիրություն» արժեքներն ավելի խորը արմատավորելու նպատակով ընտրվեց հետևյալ 'Այսօրվա դասը վերաբերում էր << **Много у меня друзей.**>> (տե՛ս դասապլան-1): Դասաժամն սկսվեց տնային աշխատանքի ստուգումով. բոլորը ներկայացրին իրենց տնային աշխատանքները՝ որոշակի սխալներով: Քննարկվեցին տնային աշխատանքի սխալները, տրվեց բանավոր հետադարձ կապ:

Հարցադրումներով, մտավոր գրոհի մեթոդով սկսվեց դասը: Ամփոփեցինք նախորդ թեման, որպեսզի ստուգվեին աշակերտների ձեռք բերած գիտելիքները անցած թեմայի վերաբերյալ: Աշակերտները պատասխանեցին առաջադրված հարցադրումներին իմ ուղղորդող հարցերի օգնությամբ, այնուհետև առաջարկվեց հինգ թույլ գրել շարադրություն ընկերության վերաբերյալ պատկերացումներ մասին:

Ապա նոր նյութը բացատրելուց, անձանոթ բառերը գրատախտակին գրելուց և թարգմանելուց հետո, գրատախտակը բաժանվեց 4 մասի: Գրատախտակին գրվեցին տարբեր նախադասություններ ընկերության վերաբերյալ, և 4 աշակերտ սկսեցին աշխատել գրատախտակի մոտ՝ ավելացնելով իրենց պատկերացրած հատկանիշները: Մնացած աշակերտները աշխատում էին իրենց տետրերում՝ հնչեցնելով իրենց համար անհասկանալի հարցերը:

Դասը ֆննարկելուց և ամփոփելուց աշակերտները շառնակեցին շարադրությունը՝ ավելացնելով նոր արժեքներ ընկերությունը ավելի ամուր դարձնելու համար (տե՛ս դասապլան-1), բաժանվեցին թեստային առաջադրանքները տարբեր հարցերով, որոնք վերաբերվում էին ընկերության թեմային, բացատրվեց հանձնարարությունը: Աշխատանքն աշակերտներին ծանոթ էր, քանի որ մինչ այդ դասարանում աշակերտները կատարել էին նման աշխատանքներ: Տարբերակված թեստերը երկու տարբերակով էին, որոնք բաժանվեցին աշակերտներին անհատապես աշխատելու համար: Աշխատանքների իրականացման ժամանակ բոլոր աշակերտներին տրվեցին ուղղորդումներ, նաև բանավոր հետադարձ կապ: Իմ ուշադրության կենտրոնում մնացել էին հիմնականում խնդրահարույց վարք ցուցաբերող աշակերտները, քանի որ նրանց արժեքային համակարգի մասին պատերազումները տարբեր են:

Առաջադրանքներ գրող յուրաքանչյուր աշակերտի հաջորդ դասին կտրամադրվի գրավոր և բանավոր հետադարձ կապ անելիքների և կատարած գործողությունների վերաբերյալ:

Արժեհամակարգային թեստերը հավաքելուց հետո հաղորդվեց նոր թեման: Նոր դասը վերաբերվում էր <<Հնկերություն>> թեմային, որը հաղորդվեց աշակերտներին կարճ դասախոսությամբ՝ ստեղծելով կապ ազնվության, պատասխանատվության արժեքների հետ: Դասի հաղորդման ժամանակ աշակերտները հնչեցրին իրենց համար անհասկանալի հարցերը, տրվեց լրացուցիչ բացատրություններ:

Դասն ավարտվեց տնային աշխատանքի հանձնարարումով, որն իրենից ներկայացնում էր նամակ ընկերոջը: Փանի որ դպրոցը հնարավորություններ չունի նորագույն մեթոդներով աշխատելու համար, դասապրոցեսի ընթացքում սլայդերի փոխարեն օգտագործել են պլակատներ, և պատկերներ, որոնք ներկայացնում են ընկերների վարքը տարբեր իրավիճակներում:

Փորձարարական դաս - 2 (դասապլան 2)

8-րդ դասարան

Դասի նպատակները.

Ուսուցողական

Աշակերտներին ծանոթացնել այն հասկանիւթներին, թե ով կարող է իսկական ընկեր լինել. ինչ է նշանակում ընկերություն մարդու համար:

Կրկնել նյութը շարադրություն - վերլուծություն կառուցվածքի վերաբերալ:

Զարգացնող:

Ձևավորել Իսկական ընկեր ունենալու անհրաժեշտության գաղափարը:

Ուժեղացնել տրամաբանական տեքստ ստեղծելու կարողությունը:

Դաստիարակչական

Շարադրություն - վերլուծություն նախապատրաստման դաս «Իսկական ընկերն անգին է» բարոյական և էթիկական թեմայով.

Անհրաժեշտ պարագաներ

գրատախտակի վրա՝ պատտաներ աղավնու և գլոբուսի պատկերներով.

Դասի պլան:

I. Ուսուցչի խոսքը.

II. Խմբային աշխատանք.

III. Աշխատանք սասցվածքների հետ.

IV. Թեմատիկ աշխատանք.

V. Եզրակացություններ, ընդհանրացում.

Դասի ընթացքը.

I. Ուսուցչի ներածական խոսքը

- Բարև ձեզ, սիրելի աշակերտներ:

Այսօր մենք հետաքրքիր դաս կանցկացնենք.

II. Խմբային աշխատանք

- Նայե՛ք, խնդրում եմ, գրատախտակին (գրատախտակին պատաս է կախված, և բանաստեղծություն է գրված) և ասացե՛ք, թե ինչ է խորհրդանշում այս նկարը:

Աշակերտներ- Աղավին խաղաղության խորհրդանիշն է

- Այո, դա խաղաղության խորհրդանիշն է, Երկրի վրա՝ բարեկամության խորհրդանիշը: Ուշադրություն դարձրե՛ք, թե ինչ երանգներ են գերակշռում նկարում:

Աշակերտներ- Կապույտը համարտության և մաքրության գույնն է, կանաչը կյանքի գույնն է.

- Ճիշտ է: Այս հասկացությունները բարեկամության հիմքն են:

Այսպիսով, մենք անցնում ենք մեր այսօրվա դասի թեմային: Այն հնչում է այսպես. «Իսկական ընկերն անգին է» (դասի թեման գրված է գրատախտակին):

- Երեխաներ, անդրադառնանք գրատախտակին գրված բանաստեղծությանը:

Кто верит в дружбу горячо,
Кто рядом чувствует плечо,
Тот никогда не упадет,
В любой беде не пропадет,
А если и споткнется вдруг,
То встать ему поможет друг!
Всегда в беде надежный друг
Ему протянет руку.

(Ուսուցիչը արտահայտիչ կարգում է բանաստեղծությունը, ապա խնդրում է ևս մի քանի աշակերտների կարդալ):

- Սիրելի աշակերտներ, ո՞ւմ և ինչի՞ մասին է այս բանաստեղծությունը:

Աշակերտներ- ընկերության մասին, նվիրված ընկերների մասին:

- Ընկերներ ունե՞ք:

- Այո, մենք ընկերներ ունենք:

- Ինչպես տեսնում եմ, յուրաքանչյուր մարդ ունի ընկերներ: Մարդն առանց ընկերների նման է առանց արմատների ծառի:

III. Աճխատանքի ասացվածքների հետ

- Սիրելի աշակերտներ, մարդիկ միշտ էլ գնահատել են ընկերությունն ու իսկական ընկերները:

Պարտականության, ընկերության մասին շատ ասացվածքներ ու ասացվածքներ կան:

Հիշեք ասացվածքները և բացատրեք դրանց իմաստը

Աշակերտները:

Друзья познаются в беде.

Друга на деньги не купишь.

Старый друг лучше новых двух.

Друга ищи, а найдешь – береги.

Верному другу цены нет.

Без беды друга не узнаешь.

Дерево держится корнями, а человек – друзьями.

- Ի՞նչ ընդհանուր բան ունեն այս բոլոր ասացվածքները:

Աշակերտներ- այս բոլոր ասացվածքները խոսում են մարդկային ընկերության անգին լինելու մասին:

- Տեսարանգրե՞ճե՞ր սիրելի ասացվածքները:

Ի՞նչ ասացվածքներ ե՞ք գրել:

Մի ֆանի աշակերտներ կարդում և մեկնաբանում են գրավոր ասացվածքները:

- Ընկերությունը անժառանգելի զգացում է, ֆանի որ մենք ընկերներ ենք ոչ թե շահի համար, ոչ թե հանուն մեզ ինչ-որ բան անելու, այլ հանուն միմյանց հարգելու, փոխըմբռնման:

- Բերե՞ք իսկական բարեկամության օրինակներ:

- Միայն պարկեժ մարդը կարող է ունենալ իսկական ընկերներ՝ հավատարիմ ու վստահելի: Ընկերներ կյանքի համար, այնպիսին, ինչպիսին երագում է մեզանից յուրաքանչյուրը: Հիանալի բառ «Բարեկամություն»!

IV. Թեմատիկ աճխատանք.

V. Ընդհանրացում. եզրակացություններ

- Նույնիսկ հին ժամանակներում Արիստոտելը գրում էր. «Ով ընկերներ ունի, ընկեր չունի» (այս հայտարարությունը գրված է գրատախտակին):

Կիսու՞մ ե՞ք նրա կարծիքը:

- Ի՞նչ ե՞ք կարծում, մարդ կարո՞ղ է կյանքն ապրել առանց իսկական ընկերոջ:

Այսօր մենք մեծ աշխատանք ենք կատարելու: Մեր թեման ներառում է շարադրություն-վերլուծության կատարումը: Հիշե՛ք, թե որն է շարադրության իմաստը՝ վերլուծություն:

Աշակերտներ. Շարադրություն-վերլուծության կազմը հետևյալն է.

I. Հիմնական գաղափար.

II. Աղագույց՝

ա)...

բ) ...

III. Տնային աշխատանք.

- Տանը կգրե՛ք շարադրություն. «Իսկական ընկերն անգին է»՝ թեմայով օգտագործելով դասի ընթացքում օգտագործված նյութերը:

ԵԶՐԱԿԱՑՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐ

Կատարելով ուսումնասիրություններ տվյալ թեմային վերաբերվող գրականությունից, ինչպես նաև վերլուծական և հետազոտական աշխատանքի արդյունքում արվել են հետևյալ եզրակացությունները.

Դաստիարակության բացարձակ արժեքը աշակերտն է, որը հանդիսանում է ամեն ինչի չափանիշը: Մարդը և՛ նպատակն է, և՛ արդյունքը, և՛ դաստիարակության որակը գնահատելու հիմնական չափանիշը: Կրթությունը մարդկային հարթությունում մարդասիրական, անհատականության վրա հիմնված գործընթաց է:

Մանկավարժական դաստիարակության առարկան հանդիսանում է աշակերտը՝ որպես անող ձևավորվող անհատականություն, զարգացող անհատ և որպես գիտակցված կամք և իմաստալից վերաբերմունք դրսևորող սուբյեկտ: Արժեքային կողմնորոշումների ձևավորումը բավականին բարդ գործընթաց է, որն ունի որոշակի ժամանակահատված, չի ենթադրում պարտադրանք, ընդհակառակը, ենթադրում է նրբանկատություն՝ աֆսիոլոգիական դիրքերի ներկայացման և ձևավորման մեջ:

ԱՌԱՋԱՐԿՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐ

Աշակերտի արժեքային կողմնորոշումը կարող է իրականացվել ինչպես հատուկ ստեղծված փոխգործակցության պայմաններում, այնպես էլ ամենօրյա հաղորդակցության մեջ: Առաջարկվում է առավել ուշադիր լինել արժեքային համակարգը ձևավորելու հարցում. օգտագործել առավել հարմար մեթոդներ: Արժեքները ներմուծող հիմնական անձինք պետք է լինեն ուսուցիչներն ու ծնողները, որոնց ներաշխարհը, մասնագիտական մշակույթը, կոմպետենտությունը տոգորված են արժեքային ոգով:

Աշակերտների հետ անցկացված դասերը դրական արդյունքներով եցին՝ բացահայտելով աշակերտների վերաբերմունքը ընտրված արժեքային համակարգի ձևավորման ոլորտում:

Այսպիսով կարելի է համարել, որ աշխատանքի նպատակը կատարված է:

ԳՐԱԿԱՆՈՒԹՅԱՆ ՑԱՆԿ

1. Տեր-Գրիգորյան Ա. Ե., Հայոց Էզովիմեթոպիկա, Եր., «Լույս» հրատ., 1980թ., էջ-317
2. Սարգսյան Վ., Թորոսյան Կ., Խաչատրյան Հ., Ջիլավյան Ե., «Մայրենի 3», Եր., «Մակմիլան-Արմենիա» հրատ., 2011թ., 160 էջ:
3. Սարգսյան Վ., Թորոսյան Կ., Գրիգորյան Ա., Խաչատրյան Հ. «Մայրենի 2», Եր., «Մանմար» հրատ., 2010թ., 161 էջ:
4. Kohlberg, L., Levine, Ch., Hewer, A. Moral stages: a current formulation and a response to critics. Basel, NY, 1983. էջ. 32
5. .С. Выготский, А.Н. Леонтьев и категории личности в истории со-ветской психологии // Персональность. Язык философии в русско-немецком диалоге: науч. сб. / под ред. Н.С. Плотникова, А. Хаардта, В.И. Молчанова. М., 2007. С. 390–404
6. Барабанщиков, В. А. Экспериментальная психология. В 2 т. / В. А. Барабанщиков. – М.: Изд-во «Институт психологии РАН», 2011. – Т. 2. – էջ 453-493:
7. Гамезо, М. В., Петрова, Е. А., Орлова, Л. М. Возрастная и педагогическая психология: учебное пособие для студентов всех специальностей педагогических вузов / М. В. Гамезо, Е. А. Петрова, Л. М. Орлова – М. : Педагогическое общество России, 2003. – С. 125-126:

8. Зинченко В.П., Моргунов Е.Б. Человек развивающийся. Очерки российской психологии [Человек развивается. Очерки русской психологии. М., 1994. с-228-229:
9. Ибрагимова, Л. А. Поликультурное образование в многонациональном обществе / Л. А. Ибрагимова - М. : Редакционноиздательский центр, 2006. էջ-117:
10. Шафранская, К. Д., Суханова, Т. Г. К вопросу о ценностных ориентациях личности / К. Д. Шафранская, Т. Г. Суханова // Личность и деятельность. - 1982. - С. 108-115:
11. Эльконин Д.Б. Избранные психологические труды. М., 1989. с էջ 477-478:

ՀԱՎԵԼՎԱԾ

Դասապլան-1

Ուսուցիչ՝ Մանյա Բաղալյան

Առարկա՝	Ռուսերեն	Ամսաթիվ	10.	Կիսամյակ	2	Դասարան	V
			04.2022				
Թեմա՝	Много у меня друзей.						
Օգտագործվող նյութեր՝	Քրատախտակ, կավիճ, դասագիրք, տետրեր, պատկերներ, պլակատներ						
Դասի նպատակը՝	Իմանալ ընկերության կարևորությունը Հասկանալ ընկերության գաղափարը						

Իմանալ, որ արժեքներն են կարևորվում ընկերափոխության մեջ, օրինակ՝ ազնվություն, անձնուրացություն և այլն

Ուսուցանման արդյունքներ, որոնք կվսասեն, որ ուսուցումը տեղի ունեցավ

Վերջնարդյունքները

- Աշակերտները կկարողանան.
- Տարբերակել իսկական ընկերությունը
- Կհասկանան ազնվության դերը ընկերության մեջ
- Սեփական օրինակով ցույց տալ ընկերության կարևորությունը

Գործողություններ (ժամ/տևողություն)

Ուսումնական գործունեություն

Ուսումնական գործունեություն
Ուսուցիչ

Հարցադրումներ

Կիրառվող մեթոդ (ներ)

Աշակերտներ

5րդ պատճեն - սկիզբ

Բացել դասագրքերը, պատրաստվել նոր դասին:
Ներկայացնել սնային աշխատանքները

Ողջունել դասարանին, ն/բ:
Ստուգել սնային աշխատանքները, բացատրել անհասկանալի մասերը

Պատասխանել հարցերին
Փոխադարձ հարցեր

Տալ հարցադրումներ, աշակերտներին ներգրավել դասալրացեսին

1. Ի՞նչ է ընկերությունը

Հարցադրումների մեթոդ

5րդ պատճեն

Շարադրության մեթոդ

պատասխանում են «ցածր», առաջադիմություն

Տալ ուղղորդող հարցադրումներ

2. Ինչպիսին պետք է լինի իսկական ընկերը

5րդ պատճեն - ընթացք

մտազրույցի մեթոդ

ունեցող աշակերտները՝ ստեղծելով «հավելյալ», արժեքներ.

Տալ ուղղորդող հարցադրումներ

3. Որո՞նք ընկերության համար կարևոր արժեքները

Նորանարդի մեթոդ

4 աշակերտ կատարում են առաջադրանքները գրատախտակին, մյուսները կատարում են նշումներ տետրերում

Գրատախտակը բաժանել 4 մասի, գրել տարբեր նախադասություններ, առաջարկել լավ ընդգծել բայերը

4. Ի՞նչը կարող է խաթարել ընկերությունը

15րոպե

Հուռ լսել դասը ,
կատարել նշումներ,
հնչեցնել անհասկանալի
հարցեր, աշխատանք
դասագրքի հետ

Հետևել կատարվող
աշխատանքներին, կատարել
շտկումներ

Բաժանել թեստերը, բացատրել
հանձնարարությունները
Հետևել կատարվող
աշխատանքներին, տրամադրել
անհրաժեշտության դեպքում
առաջ մղող անհատական
բանվոր, գրավոր հետադարձ
կապ:
Հավաքել տարբերակված
թեստերը

Նոր թեմայի հաղորդում,
բանավոր հետադարձ կապի
տրամադրում, անհասկանալի
հատվածների բացատրություն

Գնահատում և տնային
աշխատանքի հանձնարարում

12րոպե

3րոպե – ավարտ

5.Ի՞նչ է հուռում
ձեզ, որ սովյալ մարդը
խկական ընկեր է.
6.Ինչպե՞ս է
ստեղծվում խկական
ընկերությունը

5րոպե Շարադրության
մեթոդ

10րոպե – ընթացք
մտազրոհ մեթոդ

Խորանարդի մեթոդ

Կարն
դասախոսություն՝ ստեղծ
ելով արժեքային
կապ (հարգանք)

Դասապլան-2

Ուսուցիչ՝ Մանյա Բաղալյան

Առարկա՝	Ռուսաց լեզու	Ամսաթիվ	04..03.20	Կիսամյակ	2	Դասարան	8
Թեմա՝	Дружба						
Օգտագործվող նյութեր՝	Գրատախտակ, թեմատիկ պլակատներ						
Դասի նպատակը՝	Ձևավորել ընկերություն-բարեկամություն հասկացությունների միավորումը Ուսուցանման արդյունքներ, որոնք կփաստեն, որ ուսուցումը տեղի ունեցավ						
Վերջնարդյունքները	Առաջնությունները կկարողանան. Օգտագործել ասացվածքները Կատարել ստեղծագործական աշխատանք տվյալ թեմայով						
Տնային աշխատանք	Ստեղծագործական աշխատանք. Երապրություն-վերլուծություն՝ « ընկերն անգին է» թեմայով.						

